

ERITREAN REVOLUTIONARY DEMOCRATIC FRONT

**ቅዋም ዘይገዝእ መራሕን፡
ልጓም ዘይብሉ ፈረስን ሓደ፤**

ነዚ ኣርእስቲ'ዚ ዘልዓልና ብዘይምኸንያት ከምዘይኮነ መንበብቲ እዚ ጽሑፍ'ዚ ኣይትስሕቱዎን። ኣብ ልጓም ዘይብሉ ፈረስ ዝደየበ ሰብ፡ እቲ እንስሳ እንተበርጊጉ ወይ ድማ ፍንጭራዕ እንተኢሉ መትከሊ የብሉን። ኣብ ሓመዱ እዩ ዝልሎ። ከምኡ'ውን ካሮሳ ዝጎትት እንተኾይኑ ድማ፡ ናቡየይ ጸድፊ ወይ ድማ ምስ ኣየናይ መንደቕ ኣጋጭዩ ሓጻ ከምዝገብረካ ኣምላኽ/ረቢ ጥራሕ እዩ ዝፈልጥ። ብዝኾነ ልጓም ዘይብሉ ፈረስ ኣሚንካ ጉዕዞ፡ ብሰላም ክኣቱ እዩ ኢልካ ዘይሕሰብ እዩ። እዚ ከም ኣብነት ካብ ኣምጻእናዮ ኢልና'ምበር ቀንዲ፡ መበገሲና ነዚ ስለዘይኮነ ኣብ'ዚ ይኣኽሎ። ናብ ቀንዲ ኣርእስትና ንመለስ።

ኣብ ታሪኽ ቃልስታት ይኹን መንግስታት ዓለምና፡ ቅዋም ዘይገዝእም መራሕቲ ተራእዮም እዮም። ሎሚ'ውን ኣሎዉ። ቅዋም ዘይገዝእም ከንብል እንከሎና፡ ኢታ ሃገር ቅዋም እናሃለዋ ልዕሊኡ ብምኽን፡ ብዝረእ ኢደ ወነንነት ክግለጽ ይኽእል። ወይ ድማ፡ ብስሩ'ውን ቅዋም ዝበሃል ዘይብሎም፡ ፊንንን ከምዝበሎም ብዝኾኑ መራሕቲ ክግለጽ ይከእል። ናብ ካልእ ዝርዝራትን ተሞኩሮታትን ከይኣተና፡ ናብ'ታ ማይ-ቤትና ብቐጥታ ንእቶ። ጉዳይ ሃገርና ኤርትራን ትሓልፎ ዘላ ሂወትን ብዝምልከት።

ህዝብታት ኤርትራ፡ ገና ሃገሮም ነጻ ከይወጸት ወይ ድማ፡ እዚ ሎሚ ሒዛቶ ዘላ ሃገራዊ ቅርጺ ምእኩል ምምሕዳር ከይሓዘት፡ ኣብ መዋእል ስርዓተ መሳፍንቲ፡ በብኸባቢኣም ሕጊ እንዳባ እንዳሓንጸጸ ይመሓደሩ ምንባሮም ሕሉፍ ወርቃዊ ታሪኽም ይምስከር። እቲ ኣብ ሓደ እዋን ዝሓንጸጸዎ ሕጊ ድማ፡ ነባሪ ዘይኮነስ፡ ምስ ኩነታትን ደረጃ ንቕሓቶምን እናማዕበሉዎ፡ ህዝቢ ብስርዓት ዝመሓደረሉ ኩነታት እናፈጠሩ ከምዝመጹ፡ ገና ብሂወት ዘለዉ ሰብ ጸጋ ዕድመ ወለድና ዘረጋግጹዎ እዩ።

ስርዓተ ሕጊ እንዳባ፡ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ባዕዳዊ መግዛእቲ ጣልያን ወዲቆ፡ እዚ ሎሚ ሒዛቶ ዘላ ቅርጺ ሒዛ ከትግዛእ ምስ ጀመረት'ውን፡ ህዝብታትና እናተመሓደሩሉ ዝቐጸሉ ምኽኛም ይፍለጥ። ስለዝኾነ'ውን ህዝብታት ኤርትራ፡ ፈሪሃ እግዚኣብሄር ዘለዎም፡ ብሕጊ እንዳባ እናተማሓደሩ ዝመጹ፡ ናይ ባዕላቶም መለለዩ ክብርታት ዝወነኑ፡ ሎሚ'ውን መሊኡ ዘይሓሰስ እዩ።

ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ባዕዳዊ መግዛእቲ ጣልያን ምስ ወደቐት፡ ኣብ መስርሕ፡ ስሙር ጸረ ባዕዳዊ መግዛእቲ ሓባራዊ ስነ ኣእምሮ እናጥረዩ፡ ንሃገራዊ ነጻነቶም፡ ዓቕምታቶም ኣቐራሪቦም ክቃለሱ ጀመሩ። ምስ ሕሰምን ርኡይ ኣድልዎን ባዕዳዊ መግዛእቲ ጣልያን ተታሓሒዙ፡ ጸረ ባዕዳዊ መግዛእቲ ሃገራዊ ስምዒት እናሓየለ ከደ። ወራሪ ፋሽስታዊ ስርዓት ሞሶሎኒ ኣብ 2ይ-ኩናት ዓለም ኣብ ዝተሳሳረሉ እዋን፡ ኤርትራ፡ ሓራ ትኹነሉ ዕድላት ተፈጠሩ ነበረ። እቲ እዋን'ቲ፡ ኣብ ትሕቲ ባዕዳዊ መግዛእቲ ኣውሮጳውያን ወዲቐም ዝጸንሑ ክልኣት ህዝብታት ኣፍሪቃውን፡ ንሃገራዊ ነጻነቶም ሕኑን ተጋድሎ ዘካይዱሉ እዋን ነበረ። ከም ውጽኢቱ'ውን ነጻነቶም ዝጎናጸፉ ህዝብታት ኣፍሪቃ በብእዋኑ እናበርከቱ ዝኾኑሉ እዋን እዩ።

ይኹንምበር ህዝብታትና እዚ ዕድል'ዚ ከይረኽቡ፡ ብዝተፈላለዩ መንገድታት ዕንቅፋታት እናጋጠሞም ከደ። ብቐንዱ ናይ ኣሜሪካ ስትራቴጂያዊ ረብሓን ናይ ሃጻይ ሃይለ ስላሴ ቀጻሊ ድርኪትን፡ ትጽቢታት ህዝብታትና እናበርዓነ ብምኻዱ ካብ ዝተወደበ ሰላማዊ ቃልሲ፡ ናብ ዝተናውሐን መሪርን ዕጥቃዊ ተጋድሎ ከሰጋገሩ ግድን ኮኖም። ድሕሪ ናይ 30 ዓመታት ደማዊ ኩናት፡ ከቢድ መስዋእቲ ከፈሎም ድማ፡ ብ24 ግንቦት 1991 ዓ.ም. ንሓንሳእን ንሓዋሩን ካብ ባዕዳዊ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ሓራ ዝኾኑሉ ታሪኻዊ ዓወት ኣመዝገቡ።

ናይ ህዝብታት ኤርትራ ናይ ቀረባን ርሑቕን ራኢይ ንጹርን ዘየላጥን ነበረ። ካብ ጨካን ባዕዳዊ ኣገዛዝ ብምንጋፍ፡ ኣብ ትሕቲ ቅዋማዊ ስርዓት፡ ዘተኣማምን ሰላምን ስኒትን ኣረጋጊጾም ብነደና ቁጠባውን ማሕበራውን ምዕባል ንቕድሚት ዝግስግሱሉ ኩነታት ምፍጣር እዩ። ካብ'ቶም በብኸባቢኣም ዝመሓደሩሎም ዝነበሩ ሕግታት እንዳባ ንላዕሊ፡ ዝዓምቐን ዝሰፍሐን ሃገር ለኽ ቅዋም ተነዳፉ፡ ብሃገር ደረጃ ተመደይጦም፡ ብወከልቶም ጸዲቑ፡ ዲሞክራሲያዊ ስርዓተ ምምሕዳር ክትከለሎም እዩ ትጽቢቶም ዝነበረ። እንተኾነ ግን፡ ኢሳይያስን ጉጅልኡን ብዝተኸተሉዎ በሓትን ገባትን ፖሎቲካዊ ኣንፈት፡ ትጽቢታት ህዝብታትና ብዘሮ ኣራቢሎም ጥራሕ ኢልካ ዝሕለፍ'ውን ኣይኮነን። ካብኡ ብዝኸፍኡ፡ ካብ'ቲ ኣብ እዋን ባዕዳዊ መግዛእቲ ዘሕለፉዎ ሂወት ዝኸፍኡ፡ ብደቕና ኢሎም ዝአመኑዎም፡ ኩሉ ኣብ ኢድም ዝነበረ ነገፎም ዝሃቡዎ ጉጅለ፡ ዘሰቕቑ ኣደራዕ ይወርዶም ኣሎ።

ከምዝፍለጥ፡ መጻኢ ዕድል ሃገርን ህዝብን ዝውስን፡ መንግስቲ ንህዝብታት ዘመሓደረሉ ንጹራት ሓላፍነታት ቀይድታትን ዘነጻር ዝለዓለ ሕጊ፡ ናይ ሓንቲ ሃገር፡ ቅዋም እዩ። ሃገራዊ ቅዋም፡ ናይ ህዝብታት ዝለዓለ ኣሳሪ ቃል-ኪዳን እዩ። ህዝቢ ነቲ ሓላፍነት ዝሃቦ፡

በብደረጅኡ ዘሎ መንግስታዊ ስልጣን ዝቆጸጸረሉ ዝለዓለ መተካማመኒ መሳርሒኡ እዩ። በዛ ቃል ኪዳንዚኡ ዘይተሓሰረ ህዝቢ፡ በዚ መሳርሒዚ ዘይግናኑ መንግስታዊ ስልጣን ዝሓዘ ጉጅለ፡ ከም ልገም ዘይብሉ ፈረስ፡ መወዳእትኡም ክትግምቶ ኣይክእልን።

ዝገዝኦ ሃገራዊ ቅዋም ዘይብሉ፡ ዝለዓለ ደረጃ ናይ ስልጣን ቁንጮ ዝሓዘ መራሒ፡ ንሃገርን ህዝብን፡ ብኸመይ፣ መኣስ፣ ናባይን ንምንታይን ይወስዶም ዝብሉ መሰረታዊ ሕቶታት ከይሓበረ፡ ኣብ ዝመረጸ እዋን፣ ናብ ዝደለዮ ቦታ፣ ብዝመረጸ መንገዲ ሒዙካ ከጓዓዝ ዓገብ ዝብሉ ኣይህልዎን። መጻኢ ዕድል ህዝብን ሃገርን ኣብ ብሕታዊ ውሳኔ ዝለዓለ ስልጣን ዝሓዘ፡ መላኸን ናቱ እሙናት ዝኾኑ ባእታታትን ምውዳቕ ዘይተርፍ ይኸውን፤ መዘዙ ድማ ክትግምቶ ዘጸግም እዩ።

በዚ መንጽጽዚ፡ ዕድል ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ምስ እርኢ ምስዚ ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስናዮ ኣዕርቦ ዝመሳሰል እዩ። ንነጻን ልኣላዊትን ኤርትራ ከገዝእ ዝጀመረ ብሕታዊ ሰልፊ "ህግደፍ" እዩ። እዚ ሰልፊዚ ብላዕሊ ከረኣ እንከሎ፡ ከም ንቡር፡ ብጉባኤ ዝጸደቐ ፖለቲካዊ መደብን ሕገ ህንጻን ከምዘለዎ ዘይሰሓት እዩ። ኣብ ጉባኤ ዝተመረጸ ማ/ባይቶ፣ በብደረጅኡ ድማ፡ ኣብ መንበርን ኣባላት ፈጻሚትን ዝተመረጹሉ ውድብ/ሰልፊ እዩ። ህግደፍ ከም መቐጸልታ ህግሓኤ፡ ኣብ ጽባሕ ሃገራዊ ነጻነት፡ ብ1994 ዓ.ም. 3ይ ጉባኤኡ ዘካየደ ኮይኑ፡ ከሳብ ሎሚ 4ይ ውድባዊ ጉባኤ ኣካየደን። እዚ ክውንነትዚ ፖለቲካዊ ባህርያት እቲ ውድብን ላዕሊዎት መራሕቱን ይልምት።

እዚ ውድብዚ ንድሕሪት ተመሊስካ ታሪኹ ክትፍትሽ እንከሎኻ፡ ብ1977 ኣብ ዘካየደ ቀዳማይ ውድባዊ ጉባኤኡ፡ 'ህዝባዊ ሓይልታት ሓርነት ኤርትራ' (ህሓዳኤ)፡ ዝብል ነባር ስሙ ገዳፉ፡ ናብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ(ህግሓኤ) ዝቐየረሉ ጉባኤ ነበረ። 2ይ ውድባዊ ጉባኤኡ ድማ፡ ድሕሪ 10 ዓመታት ብ1987 እዩ ዘካየደ። እዚ ጉባኤዚ ድማ፡ ሓድነታዊ ጉባኤ እናተባሃለ ዝሰየም እዩ። ካብ ተሓኤ ማ/መ/ ሳግም ተፈንጨሎም ናብ ህግሓኤ ዝተጸግዑ ተጋደልቲ፡ ብዕሊ ኣብ ውሽጢ ህግሓኤ ከምዝኣተዉ ዝተረጋገጹ እዩ። ኣብዚ ተሞኩሮዚ ዝለዓል ሕቶ ኣሎ። ኢሳይያስ ዝመርሖ ህግሓኤ፡ ንምንታይ 10 ዓመታት ጉባኤ ከካየደ ጸኒሖ ዝብል እዩ። ንኸንዲዚ ዝኸውን ዓመታት ጉባኤ ከካየደ ምጽንሖ፡ ሕገ ህንጻ እቲ ውድብ ስለዝፈቐደሉ ዶ ወይስ ውልቀ ውሳኔ ኢሳይያስን መሳርሒቱን እዩ ነይሩ ዝብል፡ ዝፍለጥ የለን። ምክንያቱ ኩሉ ነገር ምስጢር እዩ። ካብኡ ንደሓር ኣብ ጽባሕ ነጻነት ብ1994 እዩ መበል ሳልሳይ ውድባዊ ጉባኤ ዘካየደ። ኣብዚ ጉባኤዚ ኣብ ተሞኩሮ ህዝባዊ ግንባር፡ ሸምም ኣብ ቅድሚት ተላዒሎም ዘይፈልጡ ላዕሊዎት ካድራት፡ ናብ ፖለቲካዊ ቤት-ጽሕፈት ዝደየቡሉ፡ ሸማዊ ዋና ጸሓፊ ህ.ግ.ሓ.ኤ ምንባሩ ዝዝረበሉ ተጋ/ሮሞዳን መሓመድ ኑር፡ ብድርኺት ኢሳይያስ፡ ናይ ሓርበኛነት ካባ ለቢሱ ዝተሰናበተሉ፡ ነባራት ኣባላት ፖ/ቤ/ጽ/ ህግሓኤ ዝነበሩ ድማ፡ ኣብ ፈጻሚት ኣባል ዝኾኑሉን፡ ነባር ሸም ህግሓኤ ናብ ህግደፍ ዝተቐየረሉ ጉባኤ እዩ።

ኣብዘም ዝሓለፉ 24 ዓመታት፡ ሃገርና ኤርትራ ብብዙሕ ገልጠምጠምን ውጻእ ውረድን ሓሊፋ ኣላ። ምስ ዳርጋ ኩሎም ብመሬት ዝራኸቡዎ ሃገራት ናብ ግጭትን ጽልእን ኣትያ፤ ብባሕሪ ምስ እትዳወበና ሃገረ የመን ናብ ደማዊ ኩናት ኣትያ፤ ምስ ሰዑዲ ዓረብውን ናይ ጸርፊ ኩርባባ ኣይተረፉን። ኣብ ናይ ኢሳይያስ ዘበነ ስልጣን ዘይተዘለፈ ሃገርን መራሕንዶ ክንረክብ ኮይና። ኣብዘም ዝሓለፉ ዓመታት፡ ህግደፍ ቀልጢፉ ናብ ውድባዊ ጉባኤ ኣትዩ፡ ውሽጡ ከመዓራሪ ዘገድዱዎ ኩነታት ክረኣዩ ጸኒሖም እዮም። ብደረጃ ማ/ሸማባሊ ይኹን ኣባላት ፈጻሚት ተመሪጾም ዘገልግሉ ዝነበሩ መራሕቲ ግንባር፡ ካብ 2001 ንደሓር ብርእዮ፡ ብማእሰርቲ፣ ስደትን ሞትን ጎዲሎም እዮም። ብሕጋውነት ኣንጻር ድማ፡ ህግደፍ ውድባዊ ጉባኤ ዘካየደሉ እዋን፡ ካብ ዝግበኦ ንላዕሊ እናተጓተተ መጻኢኡ እዩ። ህግደፍ፡ ብውድባዊ ቅርጽ፡ እናማሕመሐት፡ ኣብ ሓደ ገባሪ ሓዳጊ ኢሳይያስን ውሑዳት ደቂ መዛሙርቱን ጥራሕ ተሸምራራ ትርኩብ። እንተኾነ ግን፡ ናይ ህግደፍ ዝለዓለ ስልጣን፡ ውድባዊ ጉባኤ እንተኾይኑ፡ ብዘይ ምውልዋል ብውልቀ መላኺ ኢሳይያስ፡ ሓላፍነት ጉባኤ ተመንዚዑ፡ ብናይ ውልቁ ውሳኔ፡ ህግደፍ ማለት ኢሳይያስ ናብ ዝኾነሉ ደረጃ ወራዳ ምህላዉ ብተግባር ተራእዮ ኣሎ።

ትማሊ ኣብ ሜዳ፡ ካብ ሕገ ህንጻ ወጻኢ፡ ድሕሪ 10 ዓመት ጉባኤ ከካየደ እንከሎ፡ ደፊሮም ዘይተሟገቱ ላዕሊዎት መራሕቲ ህግሓኤ ነበር። ኣብ ሎሚ በጺሖም፡ እቶም ነባራት ላዕሊዎት መራሕቲ፡ ኣብ ዘይፍለጥ ጎዳንዲ ኣብ ዝተዳንኑሉ እዋን፡ ብዘዕባ ምጥታት ጉባኤ ህግደፍ፡ ደፊሮም ንመላኺ ኢሳይያስ ክሓቱ ዘብቐዎም ሓሞት ክህልዎም ኣይክእልን። ስለዚ ድማ፡ ኢሳይያስ ገና ኣብ ሜዳ እንከሎ ቀስ ብቐስ ዘተኣታተዎ ውልቀ ምልኪ፡ ኣብ ነጻ ኤርትራ ድማ ናብ ዝለዓለ ጥርዙ ክድይብን፡ ንምዃኑ ህግደፍ ዝበሃል ከም ውድብ ኣሎዶ ዝብል ሕቶ ዘልዕል፡ መላኺ ኢሳይያስ፡ መን ኢኻ ዝብሎ ዘይብሉ፡ ከቢድ ናይ ሕገ ህንጻ ጥሕሰት፡ ኣብ ልዕሊ'ቲ ሰልፊ ፈጻሙ ምህላዉ ናይ ኣደባባይ ምስጢር እዩ።

ናብ ጉዳይ ሃገርናን ህዝብታትናን ንምጻእ፡ ኣብ'ታ ዝሓ ውድቡ ዝኾነት ህግደፍ፡ ምሕረት ዘይፈልጥ ዲያብሎስ ኢሳይያስ፡ ኣብ ልዕሊ'ቲ "ኣባይ ዝነበርካ ኢኻ? እንታይ ኣፍሊጡኻ? ዝተባሃልካዮ ጥራሕ ትፍጽም።" እናበለ ምሒር ዝንዕቆ ህዝቢ፡ ከመይ ኢሉ መልእኽ ክኸውን ትጽቢት ክግበረሉ? ዘይሕለም እዩ።

ርእስ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ኣብ ዓለማዊ ዲፕሎማሲ፡ ግናይ ምስሉ ዶኾን የጸባብቐሉ ኢሉ ዝረኣዮ፡ ሃገራዊ ቅዋም ከጽድቕ፡ ብዶ/ር በረኸት ሃብተስላሴ ዝተመርሐት ኮምሽን ቅዋም ከም ዝመስረተ ዝፍለጥ እዩ። እዛ ኮምሽንዚኡ ካብ መሰረታዊ እምነታት መሪሕነት ህግሓኤ ዘይወጸ፡ ግን ከኣ ናይ መላኺ ኢሳይያስ፡ ዕድሚኡ ሙሉኡ ፕረዚደንት ሃገር ክኸውን ዘለዎ ዘይቐየር ጥሙሕ ዘየውሕስ፡ ንድፊ ቅዋም ኣዳልዮ፤ ኣመደይጠ፡ ኣጽዲቐ ኢሳይያስ ንመላኺ ኢሳይያስ ዘረከበት፡ ካልእ ማልኡ ይትረፍ፡ እቲ ጸዲቐ ተባሂሉ ዝተኣወጀ ሃገራዊ ቅዋም፡ ንኢሳይያስ ካብ ክልተ ዙር ንላዕሊ ፕረዚደንት ሃገር ክኸውን ዘይፈቐደሉ እዩ። እዚ ቅዋምዚ፡ ንኢሳይያስ ብሂወቱ እናሃለወ ናብ ገሃነብ እሳት ከም ምድርባይ ዝሕሰብ እዩ። ናይዚ መበገሲ ድማ፡ ኢሳይያስ ብሂወት እናሃለወ፡ ካብ ፕረዚደንትነት ወጻኢ ክነበር ዘይክእል ፍጡር ስለዝኾነ ጥራሕ ኣይኮነን። ልዕሊኡ ኣብ ኣእምሮ ኢሳይያስ ዝቃጭል ሓደገኛ መልእኽቲ ኣሎዎ። በዚ ቅዋምዚ

መሰረት፡ ኣብ መስርሕ 'ሓታትን ተሓታትን' ከሳስን ተኸሳስን ኣብ ቅድሚ ሕገ ማዕረ ደው ዝብሉሉ ኩነታት ዝኸፍት እዩ። ስለዚ ድማ፡ ኢሳይያስ፡ ካብ ሜዳ ጀሚሩ ፖሎቲካዊ ስልጣን ሃገር ሒዙ ኣብ ዘመሓደረለን ዓመታት፡ ብቐጥታዊ ትእዛዝ ይኹን ብውሳይ፡ ኣብ ልዕሊ ዲሞክራሲያውያንን ሓርበኛታትን ተጋደልቲ ዝፈጸሞ ወንጀል፡ እናተፈንቀለ ናብ መጋባእያ ዝቐርበሉ ኩነታት ምፍጣሩ ዘይተርፍ እዩ። ዲሞክራሲ ጸጋ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ስሚ መለኸቲ ምዃኑ፡ ንኢሳይያስ ቀልጢፉ ዝሰወጠ ሓቂ እዩ። ስለዚ ብሽም ሃገራዊ ቅዋም፡ ኣብ ስልጣኑን መጻኢ ህልውንኡን ከቢድ ሓደጋ ዘንጸላሉ፡ ሃገራዊ ሰነድ፡ ቃል-ኪዳን ህዝብታት ኤርትራ ኮይኑ፡ ሰባ ስልጣናት መንግስቲ ዝግዝኡሉ ክኸውን ክቕበሎ ፈጻሚ ኣይክእልን።

እቲ ድሕሪ 1997 ምጽዳቕ ሃገራዊ ቅዋም ዝተረጋገጸ ሓቂ ድማ፡ እዚ ኣብ ላዕሊ ዝተገለጸ እዩ። ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ነቲ ጸዲቐ ተባሂሉ ዝተረከበ ሰነድ፡ ተቐቢሉ ኣብ ከብሒ ሰንድዩዎም። ንምንታይ ዘይትግበር ዝብል ሕቶ ከይለዓል ድማ፡ ናብ ግዳማዊ ኣጀንዳ ምፍጣር ተጓዩዎ። ምስ ኢትዮጵያ ብቐሊሉ ክንወጽ ዘይንኽእል ሓቂ ጽሑፍ፡ ንመገሻ ናብ ስውዒ ኣምረሐ። ካብኡ ንደሓር ድማ፡ ንሰላማዊ ፍታሕ ብምሕሳም፡ ተወሳኺ ነዳዲ እናነሰነስ፡ ብባድመ ዝተጀመረ ኩናት፡ ናብ ሙሉእ ዶብ ክልሕም ኣዘዘ። ኣብ ልዕሊ ሂወት፡ ንብረትን ጥሪትን ህዝብታት ኤርትራ ድማ፡ ከቢድ ዕንወት ኣውረደ። እቲ ታሪኽ ነዊሕ እዩ።

እቲ ቀጺሉ ዝረኣናዮ መስርሕ ድማ፡ ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ጉጅላዊ ፖሎቲካዊ ስልጣኑ ንምድሓን፡ ኣቃልቦ ህዝብታትና ናብ ደገ ክጥምት ዝገብር ኣጀንዳ ሒዙ፡ ማሕበረ ቁጠባዊ ኩነታት ሃገር ናብ ዝኸፍኦ ዓዘቕቲ እናሸመሞ ቀጺሉ። ኣብ ውሽጢ ህግደፍን መንግስትን ብላዕለዎት ሓለፍቲ ዝተላዓሉ ሕቶታት፡ ብኸድዓት ብምኸሳስ፡ ፖሎቲካዊ ዓፈና ናብ ዝኸፍኦ ጥርዚ ብምድያብ ኣብ መላእ ሃገር ከቢድ ስግኣት ፈጠረ። ህዝብን ሃገርን ኣብ ልዕሊኦም ከቢድ ሓደጋ ከንጸላልዎም ኮነ ኢሉ ተዋፈረ።

ኣብ ተሞኩሮ ነጻነታዊ ተጋድሎና ይኹን፡ ኣብ ነጻ ኤርትራ፡ ውልቀ መላኺ ኢሳይያስ ዝገዝአ ውድባዊ ሕገ- ህንጻ ይኹን፡ ሃገራዊ ቅዋም ኣይነበርን፤ ዮብሉን። ፊን ዝበሎ ዝገብር፡ ዓገብ ዝብል መዘና መራሒ ይኹን፡ ዝተወደበ ዓቕሚ ዘለዎ ፖሎቲካዊ ውድብን ተቢዑ ዝቃወም ህዝብን ኣይረኽበን።

ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ከም ልጃም ዘይብሉ ፈረስ፡ ኣብ ሜዳ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኣብዘን ዝሓለፍናየን 27 ዓመታት ናይ ስልጣን ዕድሚኡ፡ ክሃልል ጸኒሑ እዩ። ተሪፍ ዝቃወም ህዝቢ ከይፍጠር፡ ብዝተራቐቐ ናይ ስለላ መሓውር፡ ክሳብ ሓንቲ ስድራውን ተኣማሚና ከይትዝቲ፡ ኣብ ክሊ ብዘሕነትና ዘለዉ ድኹማት ጎድንታት እናመዘመዘ፡ ከም ህዝቢ ኣብ ክሊ ሓባራዊ ወጽዓና ዓቕምታትና ጠርኒፍና ከይንቃለስ፡ ኣብ ውሻጢ ፖሎቲካዊ ውድባት ኣትዮ፡ ሓድነተን ንምፍራስን፡ ዘይተረጋገኦ ሂወት ከሕልፋ እናተረባረበ ጸኒሑ እዩ። እዚ ድማ፡ ክሳብ ዕለቱ ውድቀቱ ዘይሓድነ ሕማሙ ምዃኑ ኣይንስሕቶን። እዚ ውልቀ መላኺ ዝገዝአ ቅዋም ይኹን ሓባራዊ ውሳኔን ፖሊሲን ስለዘይብሉ፡ ንኤርትራ ናብዚ ሎሚ ኣትያዮ ዘላ ከቢድ ውድቀት ዝዳርጋ ተግባራት፡ ዝተፈላለዩ ኣብነታት ምጥቃስ ይክእል። ምስ ጎረብብቲ ሃገራት እናተወልዐ፡ ህዝብን ሃገርን ዘዕነዉ ውግኣት፡ ውልቀ ትእዛዝ ኢሳይያስ ምብር ብሓባራዊ ውሳኔ ካቢነ ምኒስትራት ዶ ሃገራዊ ባይቶ ዝተኣወጁ ኣይኮኑን። እነሆ ደገም ከባቢ 20 ዓመታት ቀሪም ዘለዉ፡ ኣበዮናይ ቤት-ማእሰርቲ ከምዝተዳገኑ ዘይፍለጡ፡ ዝማሰኑ ዘለዉ ሓለፍቲ መንግስቲ፤ ግንባርን ኣዳለውቲ ናይ ብሕቲ ጋዜጣታት፡ ብብሕታዊ ውሳኔ ኢሳይያስ ከም ዝተሞቁሉ መን ይኸሕዶ።

ኣብዚ እሞንዚ ድማ፡ ቀይዲ ኣልበነት ኢሳይያስ፡ ናብ ዝላዓለ ጥርዙ ደይቡ፡ ልኣላውነትን ነጻነትን ሃገርና፡ ብርእዮ ኣብ ሓደጋ ዘውድቐ ሰውራት ሽርሕታት ይፍጽም ምህላዉ፡ ብዝተፈላለዩ ምልክታት ምርግጋጽ ይክእል። ከም ኣብነት፡-

1. ውሳኔ ኮምሽን ዶብ፡ ኣብ ባይታ ከይተመልከተ፡ ዘተ ዝበሃል ፈጻሚ ዘይሕሰብ እዩ ብምባል፡ ኣብ ልኣላውነትን ነጻነትን ኤርትራ፡ ዘይንቕነቕ መርገጺ ከምዘለዎ መሰሉ፡ ቀልቢ ህዝብታትና ስሒቡ ዝጸንሐ ዲያብሎስ፡ "በል ንትግባረ ውሳኔ ኮምሽን ዶብ ብዘይቅድመ ኩነት ተቐቢልናዮ ኣሎና"፡ ምስ ተባሃለ፡ ከምዘይጉዳዩ፡ ዕሽስ ኢሉዎ ምሕላፍ፤ ንህዝብታትና ብሩህ ኣብ ዘይኮነ ዕጹው ዓውዲ፡ የኹድድ ምህላዉ።
2. ኣብ ሃዋሳ፡ ኣብ ዝተገበረሉ እንግዶት ተጠሊዑ፡ "ክትመርሓና ሓላፍነት ሂሳብ ኣሎኹ፤ ኣነ ቃል ዓለም ኣይፈቱን እየ ኢሉ፡ ንክብሪ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ዘራኽብ መደረ ምቕራቡ።
3. ኣብ ኣዲስ ኣበባ ሚልንዩም ኣዳራሽ፡ ኣብ ዝተኸየደ በዓል፡ ልቡ እናጠፍጠፈ፡ "ህዝቢ ኤርትራን ህዝቢ ኢትዮጵያን ሓደ እዮም፤ ክልተ እዮም ዝብል እንተሃልዩ፡ ታሪኽ ዘይፈልጥ እዩ ብምባል ምግዳሩ።
4. ናብ ክልል ኣምሓራ፡ (ጎንደርን ባህርዳርን) ዘኸየደ ዑደትን ምስ ሓለፍቲ ክልል ኣምሓራ ብምስጢር ምርኽቡ፡ ዕላምኡ ንጹር ዘይምዃኑ... ካብቶም ክንጠቕሶም እንኸእል ቀንዲ ነጥብታት እዮም።

እዛ ኣብ ቁ. 3 ተጠቐሳ ዘላ መደረ ኢሳይያስ፡ ፖሎቲካዊ ትርጉማ ምፍታሻ ጠቓሚት እያ። 'ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ "ህዝቢ ኤርትራን ህዝቢ ኢትዮጵያን ሓደ እዮም" ኢሉ ከምድር እንከሎ እንታይ ማለቱ እዩ? እዛ መደረ'ዚኡ፡ ኣብ ቁ. 2 ምስ ዘላ ነጥቢ ኣተኣሳሲርካ ክትረኣ እንከላ፡ እንታይ መልእኸቲ ተመሓላልፍ?

ከም ዝፍለጥ፡ ህዝብታት፡ ኤርትራን ኢትዮጵያን፡ ብዙሓት ዘመሳሰሎም ረጅሒታት ከምዘለዎም ካብ ማንም ዝተሰወረ ኣይኮነን። ሎሚ ዘይኮነስ ካብ ቀደሙ ፍሉጥዮ። ካብ ኤርትራውያን ብሄራት፡ ሓሙሽተ፡ ምስ ኣብ ኢትዮጵያ ዘለዎ ብሄራት፡ ብቋንቋ፣ ባህሊ፣ ታሪኻዊ ድሕረ ባይታን ሓደ እዮም። መነ-መን እዮም ኢልካ ምንጻር እንተተደልዩ፡-

1. ብሄረ ዓፋር፡ 2 ብሄረ ሳሆ፡ 3. ብሄረ ትግርኛ፣ 4. ብሄረ ኩናማ፡ 5. ብሄረ ብሌን እዮም። ካልኣት ብሄራት ኤርትራ ድማ፡ ምስ ህዝቢ ሱዳንን ኣዕራብ ሃገራትን ዘመሳሰሎም ዘለዎም እዮም። ኢትዮጵያ ድማ፡ ካብ ኤርትራ ወጻኢ፡ ምስ ካልኣት ጎረብታ ሃገራት ዘመሳሰሉ ብሄራትን ብሄረሰባትን ዘለዉዎ እዮ።

እዚ ኣካውና ሕብረተ ሰብ፡ ኣብ ብዙሓት ሃገራት ኣፍሪቃ ዘሎ ምዃኑ ፈጺሙ ዘካትዕ ኣይኮነን። ምክንያቱ ሃገራት ኣፍሪቃ ዝተቐርጸሉ ጂኦግራፊያዊ ኣካል፡ ኣብ ድልየት ህዝብታትን ዘይኮነስ፡ ኣብ ድልየትን ረብሓን ባዕዳውያን ዝኣከቱ መንግስታት ኣውሮጳ ዝተመስረተ ብምዃኑ እዩ። እዚ ኣቃውማዊ ድማ፡ ውድብ ሓድነት ኣፍሪቃ፡ ግዝኣታት ሃገራት ኣፍሪቃ ከምኡ ኢሉ ክቐጽል ዝተቐበሎ እዩ። በዚ ምክንያት፡ ኤርትራ ሃገርና፡ እዚ ሕጂ ሒዛቶ ዘላ ጂኦግራፊያዊ ክሊ ሃገርነት፡ ብባዕዳዊ መግዛእቲ ጣልያን ዝተሰርሐ ምዃኑ ዘይከሓድ እዩ። ስለዝኾነውን፡ ህዝብታት ኤርትራ ከም ናይ ሓንቲ ግዝኣቲ ሃገር ስነ ኣእምሮ ኣማዕቢሎም ንነጻነቶም ብዝተወደበን ብፍትውን ኣገባብ ዝተቐለሱ። ኤርትራ ምስ ህዝብታት ኢትዮጵያ ዘራኽቡዎም ዘይሕክኹ ገመዳት ከምዘለዉ ኣናሃለዉ፡ ግን ድማ፡ ናይ ባዕሎም ሃገር ከም ዘለቶም ኣሚናም ተጋዲሎም፤ ተዓዊቶም፤ ወነንቲ ነጻን ልኣላዊትን ሃገር ክኾኑ በቐይም። እዚ፡ እቲ ብመሪር ቃልስን መስዋእትን ዝተረጋገጸ ክዉን ሓቂ እዩ፤ ጉዳይ ምምልካት ዶብ ድማ፡ ውሕስነት ልኣላውነቶም ብዘየከራኹር መንገዲ መዕለቢ ከረከብ ዘብቅዎ ምዃኑ ኣሚናም፡ ኣብ ባይታ ተግባራዊ ክኾውን ሃንቀው ክብሉ ጸጺሖም፤ ይኹንምበር ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ንገፅ ዓመታት ሒዞዎ ዝጸንሐ መርገጺ ራሕሮሒ፡ ነዞም መደረታት'ዚእም ክድርጉሕ ዝኾነሉ ምክንያት እንታይ እዩ ዝብል ዓብይ ሕቶ ክተልዕል ዝገብር እዩ።

እዞም መደረታት'ዚእም ብሃውሪ ዝድርበዩ ፈጺሞም ኣይኮነን፤ ሰትዩ ጸጺቡ ምስ ሰኽረ ዝደርበዮም እዮም ኢልካ ክተመኻንዮሎም ዝከኣልውን ኣይኮነን፤ "ሰኹር ናይ ልቡ ይዛረብ" ወይ ድማ ቡቕሊ፡ ኣብ ከብድኻ ዝሓባእካዮ የውጽእ" ዝብሉ ምስላታት ምስ እትዝከር ድማ፡ ነቲ ተፈጢሩ ዘሎ ጥርጣረ የራጉዶ፤ በቲይ ይኹን በቲይ፡ እዞም መደረታትን ንዕኡም ዘሰንዩ ተግባራትን ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ ክድመሩ እንከሎ፡ ኣብ ልዕሊ ነጻነትን ልኣላውነትን ሃገርና ዝወጣወጡ ዘለዉ ሓደጋታት፡ ዝፍቲ ምዃናም ክንዝንግዕ ኣይግባእን።

እዞም ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስናዮም መደረታት፡ ውልቀ መላኺ ኢሳይያስ፡ ምስ'ታ ጸባብ ጉጅልኡ ተማኺሩ ዝደርበዮም እዮም ምባል ድማ፡ ኣይከኣልን። እኳ ደኣስ፡ ኢሳይያስ ቅዋም ይኹን ልዕልነት ህዝቢ ዘይገዝእ፡ ኣብ ልዕሊ ናይ ቀረባ መሳርሕቱን መላእ ህዝብታት ኤርትራን ሱር ዝሰደደ ንዕቑት ዘለዎ፡ ንኤርትራን ህዝባን፡ ከም ውልቀ ጥሪቱ፡ ኣብ ታሰኪኑ ኣእትዩ፡ ከም ባህ ዝበሎ ዝዝውርም ገይሩ ክርእ ዝገብር፡ ሃላልን ብዱዕን ኣረኣእያ ኣዕዊሩዎ ምህላዉ ዘርእ እዩ።

ህሉው ኣካይዳ ርእሰ-ፋሽስት ኢሳይያስ፡ እኩብ ድምር ናይቶም ዝሓለፉ ተግባራቱ ምዃኑ ዘይሰሓት'ኳ እንተኾነ፡ ኣብ'ዚ እዋንዚ ግን፡ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ንሓይልታት ትምክሕቲ ኢትዮጵያ ኣሕሊፉ ከረከብ ኣብ ዝደናደነሉ ደረጃ ምብጽሑ የመልከት። እዚ ኣንፈት'ዚ፡ ኣብ ባይታ ክትግበር ይኸእልዶ ኣይከእልን ኣይኮነን እቲ ቀንዲ እዋናዊ ሕቶ። ከም ዝምባለ ይቀላቐል ምህላዉ፡ ሓደግኡ ኣብ ልዕሊ ህዝብታት ኤርትራ፡ ቀለል ከምዘይኮነ ዘመልከት እዩ። ስለዝኾነውን፡ ናይ ርእሰ ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ቅዋምን ሕግን ዘይገዝእ፡ ንክብሪ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ዘዋርድ ኣንፈት ኣክያይዳ ንምግታእ፡ ዓቕምታትና ክነወሃህድ፡ መኸተና ክነሕይል ይግባእ። ውድብና ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ) ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ዘይኣቱ ሕቶ ነጻነትን ልኣላውነትን ኤርትራ ኣብ ምውሓስ ጥራሕ ከይተደረተ፡ ኣብ መጻኢት ኤርትራ ብህዝብ ውሳኔ ዝዳነ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ንምትካል ኣብ ዝካየድ ተጋድሎ፡ ኣብ ክሊ ኤርትራዊ ሃገራዊ ግንባር(ኤሃግ) ኮይኑ፡ ምስ ካልኣት ደለይቲ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ዝኾኑ ፖለቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ዓቕምታቱ ኣወሃሂዱ ክቃለስ ከም ወትሩ ድሉው እዩ።

ዜናን ባህልን ቤት-ጽሕፈት፡

ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ)

10 ጥሪ 2019 ዓ.ም.